NĂM THỨ NĂM — SỐ 880 | MỖI SỐ 5 xu | 庚午年十一月廿二日 | NGÀY THỨ BẢY | 10 JANVIER 1931

GIÁ BÁN

ĐÔNG-PHÁP	NGOẠI-QUỐC
Một năm . 5$00	6$00
Sáu tháng 2.50	3.50
Ba tháng . 1.50	2.00

Mua báo phải trả tiền trước. Thơ và mandat gửi cho M. TRẦN-ĐÌNH-PHIÊN. — Ai đăng quảng-cáo, việc riêng xin thương-nghị trước.

TIẾNG-DÂN

敲民

LA VOIX DU PEUPLE

Chủ-nhiệm kiêm Chủ-bút HUỲNH-THÚC-KHÁNG

Quản-lý TRẦN-ĐÌNH-PHIÊN

Mỗi tuần xuất-bản hai kỳ: thứ tư và thứ bảy

BÁO-QUÁN Đường Bông-Ba — Huế

Giây thép nói số 43

Giây thép: TIẾNG-DÂN — Huế

Những chánh-sách thi-hành với một dân-tộc nào phải thể theo trình độ dân-tộc ấy.

DÉPOT LÉGAL INDOCHINE N° 14/04

NHỮNG ĐIỀU NGỘ-ĐIỀM

TRONG CÁC DÂN-TỘC

II

NÓI VỀ HAI DÂN-TỘC PHÁP NAM

Một dân-tộc sẵn có văn-hóa chế-độ, vài ngàn năm ở vùng Á-đông nầy, phục thuộc dưới quyền cai-trị của một nước văn-minh tiên tiến như nước Pháp; dương lúc đầu tiên, hai dân-tộc mới tiếp xúc nhau, vì cái cớ khác nói lạ giống hai đường không quen thuộc nhau mà sinh đều xung-đột; đều đó đã đành. Đến như ngày nay đã trải giả nửa thế-kỷ, không những chánh-trị, học-thuật, công-thương, nghệ-thuật, đã đem những giống văn-minh chung lại một lò mà nắn hình in kiểu; đáng lẽ thì hai mươi triệu con cháu Hồng-Lạc nầy, đã nương theo bóng cờ ba sắc kia, bước thẳng lên con đường tấn-hóa chung, mà cái không khí yêm điềm vui vẻ tràn khắp trong xứ mới phải. Thế mà xét trong sự thực thì khác với cái lẽ nói trên, mà nhứt là trong khoảng vài ba năm nay, lại hay diễn những cuộc rắc rối. Lấy hai dân-tộc ở chung trên một giải đất con con nầy mà nếu như cái cảnh tượng xộn rộn kia kéo dài ra mãi, thì có hại cho người Nam đã đành, mà cũng không lợi gì cho người Pháp. Vì thế nên gần mấy độ nay, các nhà đương cuộc điều tra khảo sát đã tìm ra được lắm nguyên nhân. Duy có một đều rất rõ ràng, rất thiển cận, làm ngòi khêu mối cho những sự biến động kia, mà giống như ai cũng không để ý đến. Đều ấy là gì? tức là **« Ngộ giải trong nhân sinh triết học của hai dân tộc »** vậy.

Như bài trên đã nói: Phàm một dân-tộc thì có cái tánh tình phong-tục tập-quán tư-tưởng riêng của dân-tộc ấy, gọi là *« nhân sinh triết học »*. Nhân sinh triết học ấy đã không đồng, mà lấy ý tưởng của dân-tộc nầy suy trắc ý tưởng của dân-tộc kia, thành ra ngộ-giải.

Sự ngộ-giải trong người Pháp người Nam, vẫn nhiều mối, không thể kể hết, xin chỉ một vài đều thông thường:

1.) *Về đường sinh-kế* — Dân Annam thuở nay về mặt sinh-kế thì dân-gian tự mưu lấy mà không khi nào phiền đến chánh-phủ phải lo thay cho mình. Đối với chánh-phủ, chỉ trông nhẹ thuế ít xấu, phòng gian trấp đạo, cho mình được yên lặng làm ăn; một năm đến tối, trừ một việc xâu thuế ra, gần như không chuyện gì dính liếu đến việc chánh-trị. Ngày nay vì ngọn triều kinh-tế cạnh-tranh kia mang đến những công việc lạ lùng mới mẻ; công trường thương-hội, đồn điền cao-su, cho đến các công cuộc trong nền kinh-tế, phần nhiều người Nam cho là khác với công cuộc thiết thực của mình, (cũng có người có đủ sức làm theo công cuộc lớn ấy nhưng một số rất ít). Thế là người Nam hy vọng những chỗ cạn gần như lối ngày xưa mong giảm thuế bớt xâu v. v., mà người Pháp thì không lưu-tâm chỗ ấy, lo chi dẫn những đều cao xa quá sức; vì thế mà không điều-hòa nhau. Ấy là điều ngộ giải trong việc sinh kế.

2.) *Việc học* — Dân Annam là một dân-tộc ham học. Học chữ Hán ngày xưa, có phải là một việc dễ dàng đâu, song trong dân gian cũng tự mưu lấy. Về phần chánh-phủ chẳng qua ban phép thi-cử khảo hạch cho công chúng đến biết. Còn trường công thì quốc-học chỉ có một trường Giám, ngoài ra tỉnh có trường đốc, phủ huyện có trường huấn trường giáo, vẫn có đặt quan, song chỉ khi thi hạch thì mới buộc học-trò phải do các trường ấy (nghĩa là có đồ hạch trường phủ huyện mới được hạch trường tỉnh, có đồ hạch trường tỉnh mới được đi thi...), còn trừ lúc thi hạch ra thì học-trò tự do muốn học đâu thì học. Trong dân-gian thì trong xóm 5 nhà đã có một ông thầy giạy trẻ. Những lớp trẻ ấy, không phải nhứt định học mà ngày sau thi cử đỗ đạt làm quan; chẳng qua trong não người Annam, đã nhận sự học là việc cần nhứt trong sự sống của người đời, nên cha mẹ có con, dầu nhà giàu nhà nghèo cũng nhứt trật cho đi học, trong một kỳ hạn hoặc dài hoặc vắn, dầu đi đón trâu đi làm thuê, giờ rảnh cũng cắp vở đi học; tài liệu đi học chỉ một cái vở, một cây bút là được, ngoài ra không tốn gì hết. Lối ham học người Nam như thế nên đâu đâu cũng có trường học. Còn ba năm mới có một khoa thi, dầu cả huyện cả phủ, không có một người đỗ, cũng không lấy làm phàn nàn. Ngày nay trường công lập ra thì nhiều hơn trước, mà từ đứa trẻ con 7,8 tuổi đã buộc học theo qui-tắc trường công; còn trường tư thì không có, đi cả năm bảy làng mà không gặp một người học-trò, gia-đi học phí khóa trình... sự học theo lối mới hao tiền tốn công, người Nam không thể theo được. Ấy là đều ngộ-giải trong sự học.

3.) *Về việc quan.*— Nói đến quan thì phần nhiều dân quê chỉ biết phủ huyện, vì việc quan ở trên sức xuống, cùng việc dân ở dưới đạt lên, đều do cái *« cổng phủ huyện »*. Thuở nay dân gian đối với quan, trừ việc xâu thuế tụng án kiện, không có việc gì khác; nên được quan phủ huyện nào mà phụng công thủ pháp, cứ theo nền nếp trong việc quan mà làm, chánh lệnh nghiêm minh, không cho bọn nha-lại tổng-lý nhũng nhiễu; xử đoán công-bình, không yên sách của lót; nói tóm lại được một vị quan *« bất nhiễu »*, thì dân gian đã cả tụng rồi. Ngày nay đã bỏ lối nề nếp xưa mà phần nhiều xu trọng về sự giao thiệp, như việc xâu thuế là việc rất thường mà lấy cái cớ «việc Sứ đời Tây» cũng thành mối lợi cho những hạng gian hào hoạt lại (như thêm đinh gia điền, xâu công ích, dân-gian kêu van luôn luôn). Ngoài ra mượn gió bẻ măng, lạm dụng quyền thế mà thi hành đều nầy đều nọ thì không kể. Thế mà sự thăng bổ giáng cách, không xét theo dân nguyện mà chỉ theo ý riêng của người trên. Ấy là đều ngộ-giải trong việc quan.

Trên là kể qua một vài việc thông thường, còn ngoài ra lấy tư tưởng theo lối sinh nhân triết-học của người Pháp mà suy trắc ý tưởng hành vi của người Nam, phần nhiều có vẻ «thuyền xuôi lái ngược», không ăn nhịp nhau, thành ra có hồi việc nhỏ mà xem lớn, chuyện dễ mà coi như khó, sự cạn gần mà tưởng là sự cao xa, thậm chí nhân một cớ gì mà ôm mối hoài nghi cho cả toàn thể. Những đều ác cảm, không phải vì mối ngộ-giải mà gây ra hay sao?

Ký-giả viết bài này không phải nói nhân-sinh triết-học của người Nam là hay là tốt mà không cần sửa đổi cho thích hợp với hoàn cảnh đâu; song theo sự nhu yếu trong cuộc sinh hoạt của loài người, gạo không đủ no mỗi bữa, mà nghe nói tiệc tùng món sang món quí, không sao đem lọt vào tai; nhà dột không chỗ nương thân mà nghe nói kiến trúc lầu đài, thì không sao ngồi mà chờ đợi. Tiệc sang nhà tốt kia nào có phải không ích cho sự ăn sự ở mà không muốn hoan nghinh đâu; nhưng vì cái đói và cái lạnh cần thiết một bên, nó khiến cho người ta trông thấy xa lắc xa lơ mà rúng mình le lưỡi vậy.

Ấy vì sự ngộ-giải trong hai dân-tộc trái nhau như thế mà cái mối tưởng lầm nghi lạc, gây ra những chuyện không điều hòa nhau vậy. Ai là nhà đương cái chức trách trị-an, có nên lưu ý chỗ thông thường ấy mà sửa đổi cách đối phó cho hợp với thời thế và dân nguyện không?

Ngu-Sơn

THẾ GIỚI THỜI ĐÀM

Tình hình Thế-giới ngày nay

HAY LÀ CUỘC KINH-TẾ CHIẾN-TRANH

Theo con mắt của những nhà lạc quan thì thế giới ngày nay đương hưởng hòa bình. Trừ những tấn kịch lưu huyết riêng từng mỗi nước như cuộc nội loạn ở Trung-hoa phong trào cách mệnh ở Brésil, và gần đây ở Tây-ban-Nha v. v., thì không có chiến tranh nào lan rộng từ nước nầy ra nước khác, hoặc có nhiều nước cang dự vào mà đem cái vạ núi xương sông máu tô vẽ sơn hà cho thêm màu thảm đạm..... Nhưng tiếc thay đó chẳng qua một điều ngộ điềm, chớ thật ra thì từ năm 1914 đến nay thế giới vẫn miệt mài trong chiến trường mà chưa thể nào khôi phục hòa bình được. Từ năm 1914 đến 1918 thì là cuộc binh tranh của thế giới (vì cuộc Âu châu đại chiến là một cuộc thế-giới chiến tranh), mà từ năm 1918 đến nay là cuộc chiến tranh về kinh tế.

Phải, hiện nay thế giới đương trải qua một thời kỳ kinh tế chiến tranh, nghĩa là không có chiến tranh bằng súng đại bác, bằng tàu bay, bằng lạc đạn, nhưng chiến tranh vì cái màng rào quan thuế làm cho xứ nầy xứ khác phải phân rẽ nhau. Một nước giàu mạnh là cũng nhờ công nghệ phát đạt, mà công nghệ phát đạt là vì đồ kỹ nghệ tiêu thụ ra ngoài được nhiều. Nước nào cũng thế, đã làm ra cho nước khác tiêu thụ được, và tiếp đồ kỹ nghệ của nước khác, thì trong trường kinh tế mới có vẻ điều hòa yêm thắm. Nhưng trái lại, vật hàng không thể tiêu lưu ra ngoại quốc, phải dồn dập lại trong nước, mà cái sức tiêu thụ trong nước không được quân phân trong các giai cấp, đối với phần đại đa số là phần bình dân thì sức tiêu thụ lại càng tỷ mọn mọi phần, như vậy kinh tế bảo thế nào có vẻ điều hòa được! Hiện nay có nhiều nước tự phụ là có thể tách riêng ra ngoài cái lằng sóng kinh tế của thế giới mà tự sống được. Nhưng khoan đã, không nên tự phụ vội. Hôm nay ta thấy nhà ngân hàng nầy sụp, hôm khác công xưởng khác đóng cửa, đó chính là cái triệu bất tường cho nền tài chánh, cái thời kỳ kinh tế khủng hoảng nào có xa đâu. Mỗi nước trên thế giới là một phần tử của cái xã hội lớn, mà những phần tử nầy không khi nào hết mối tương quan với nhau. Mỗi khi kinh tế trong nước nầy có chiều lay chuyển thì nước khác đều chịu cái ảnh hưởng đó mà lay chuyển theo.

Cuộc kinh tế khủng hoảng hiện tại là cái kết quả của cuộc đại chiến 1914. Sau cuộc chiến tranh ấy những lay chấp quyền ở các nước không muốn hiểu rằng nếu sự sản xuất càng tăng lên khắp mọi nơi, thì đồng thời điều cần kíp nhất là cũng phải tăng sự tiêu thụ lên. Họ không muốn hiểu như vậy cho, là vì họ đứng về mặt tư bản không muốn làm hại cho lợi quyền của họ. Muốn cho sự tiêu thụ được tăng lên thì phải đại đa số trong nhân dân có thể mua sắm được nhiều. Nhưng xét trong thực trạng thì trái hẳn thế. Hiện nay trên cái bàn cờ kinh tế, những tay chơi giỏi rành là bọn tư-bản; họ làm thế nào rồi rút cụ lại bao nhiêu tư bản cũng phồm về một nơi, thành ra trong xã hội có vẻ không đồng. Những số thống kê về các gia sản và các thuế kế nghiệp ở Mỹ và ở Anh đủ chứng sự phân phát không quân bình ấy. Ở Pnap tuy không rõ rệt như thế, nhưng nào có tránh khỏi cái trạng huống so le ấy đâu.

Cái tình hình kinh tế khủng hoảng ngày nay nào có phải như nhiều người tưởng lầm, do cái sức sản xuất nhiều quá số cần dùng (surproduction) đâu, cái nguyên do kinh tế khủng hoảng là chính tại sự tiêu phí ít quá (sous-consommation). Tiêu phí ít là vì tài sản phân phát không đồng như trên ta đã thấy. Vậy muốn chữa cái kinh tế khủng hoảng ngày nay không có vị thuốc nào kiến hiệu bằng một sự phân phát lại các tư bản, hẳn biết rằng những người đương nắm các tư bản ấy trên tay, và chính là những người ngày nay đương chỉ huy các việc trên thế giới, nào công nghệ, nào tài chánh, nào chính trị, cho đến tôn giáo nữa, nào có ưa chi để tài sản mình phân phát khắp trong thiên hạ, để gây nên cái *« bình đẳng ấm độn »* — như họ nói — làm gì. Vì vậy mà chúng chạy đi tìm phương thuốc không thể gải ngừa cho bệnh trạng. Rồi đó cái chiều khủng hoảng càng ngày lại càng có vẻ long trọng.

Trên đã nói có một cách cứu được cái hiện trạng khủng hoảng. Nhưng cũng có một phương thuốc khác để cầm cự bệnh nhân. Phương thuốc nầy tức là cuộc lưu huyết và cuộc phá hủy các hòa hạng, tức là cuộc binh tranh. Binh tranh chẳng qua là kinh tế chiến tranh biến hóa, binh tranh chỉ là một thời kỳ tối yếu trong các cuộc chiến tranh, mà không có xã hội nào tránh khỏi, vì xã hội nào cũng như xã hội tư bản chỉ vin dựa vào quyền lợi cá nhân.

Ấy độ thế cao rồi cũng có một ngày thế giới không tránh được cái nạn binh tranh, mà muốn cho sau cái cuộc lưu huyết ấy thế giới được khôi phục cái vẻ điều hòa, thì cần nhứt là các nhà đương cuộc phải để ý làm thế nào, cho trừ được cái nạn kinh tế khủng hoảng. Vì các cuộc rối loạn sở dĩ ngày nay không chịu tiêu diệt hẳn là vì ngày nay ta đương sống trong một thời kỳ kinh tế chiến tranh.

Giang hạ

1930

Tòa Kiểm duyệt bỏ trợt bài dài

CHUYỆN HAY

Lệnh một nơi thi-hành một ngỏ

Vừa rồi người ta thuật chuyện gần một cái trại lính ở thành Paris có một cái ghế ngồi mác. Vì ghế cũ nên phải sơn lại. Lúc đầu đầu sơn còn ướt, nhà binh sợ người đi đang vô ý mà ngồi trên ghế ấy, nên có đặt một người lính đứng gác gần đó. Đến khi đầu sơn đã khô, mỗi ngày người ta cũng cất người ra gác chỗ gần cái ghế ấy. Hết tháng nầy qua tháng khác, rồi qua năm khác, chuyện cất người gác chỗ cái ghế kia thành lệ. Gác làm chi? — nào ai có biết! Thầy đội nào có nghĩ đến, thấy trong sổ cứ làm theo, mỗi ngày cứ cất người đi; còn người lính thì được lệnh đi gác là cứ đi, gác làm chi cũng mặc kệ.

Chuyện gác chừng hằng dư công như thế cũng có một chuyện trước nữa, không trước trận Âu-châu là mấy. Chuyện nầy ở bên Nga. Một viên quan binh ngày nọ đi giạo trong vườn bông chung quanh đền vua Nicolas II thì gặp một tên lính vác súng có lưỡi lê đương đi qua lại. Quan binh hỏi chờ làm gì đó? thì tên lính trả lời:

— « Thưa ngài, tôi gác vàng nầy.

— Gác về chuyện gì?

— Thưa ngài, tôi nào có biết! Nhưng thấy mỗi khi thay lính gác đến « ngài ngự » thì có cái một người gác chỗ nầy ».

Người quan binh lấy làm lạ liền đi hỏi người « xếp bói ». Người nầy cũng không nói ra cớ gì, chỉ nói mình cứ làm theo một cái lệnh truyền đã lâu đời, và người xếp nầy truyền lại người xếp khác cứ giữ thế mà làm theo. Thế là không ai hiểu nguyên do vì sao mà có lính gác chỗ ấy. Đến sau khi soạn các giấy tờ xưa ở cổ thư viện, người ta mới hiểu rõ như vầy:

Một ngày kia, về lúc cuối mùa đông hoàng hậu Catherine II đi giạo vườn bông thấy trong cỏ dầu sương còn ướt, có một cái bông vừa nở. Bông ấy là chỉ rằng mùa xuân sắp đến. Hoàng hậu vì lòng mến bông, trân trọng cái hoa tiêu biểu cho mùa xuân, sợ có kẻ vô ý đi vào vạt cỏ thì cái thân hoa phải tan nát, nên hạ lệnh bảo cất một người lính canh tại chỗ đó. Chủ ý có chừng ấy, mà đến sau vì không ai thâu cái lệnh trước nên gần hai thế kỷ, người ta cứ cất người gác mãi, mà không hiểu gác cái gì.

Nghe hai chuyện kể trên chắc ai cũng nực cười. Nhưng nghĩ lại ở xứ mình cũng có lắm chuyện cáng lắm cho mình nực cười hơn. Chỉ cứ một chuyện mang thẻ bài nghe chơi cũng đã lắm thú. Đừng nói chuyện khác làm gì. Cái lệ mang thẻ bài là khởi từ triều nào, đó mình cũng quên lửng, nhưng nhớ chắc chắn rằng hồi đó vua muốn cho các quan được dễ ra vào triều nội và khi triều yết được phân biệt ông nào lớn ông nào nhỏ nên có hạ lệnh phải mang thẻ bài. Thế mà lần lần cho đến ngày nay quan nhỏ noi gương quan lớn, miễng là có được chút «thăng lâm», ai ai cũng ráng sức sắm thẻ bài; mà lại không đợi vào triều mới mang, bất kỳ hễ khoát áo ra khỏi cửa thì thấy lòn tên bên khuy áo miễng ngó vói trăng trong vòi hàng chữ đỏ chót; bài kỳ vào chợ Đông-Ba, đến trường hát hay là xuống xóm chị em... đi đâu cũng cứ mang theo. Để rồi đây ta thử bắt chước nhà quan võ Nga mà hỏi một người đeo bài ngà: « Ông đeo cái đó làm gì? » coi thử họ trả lời thế nào cho biết.

Lạc-nhân

ANNAM LỊCH SỰ
HÃY NÊN
HÚT THUỐC LÁ JOB

Chuyện một người ở ngôi sao Sirius đi du lịch sang ngôi sao Saturne

(Nguyên-văn của Voltaire)
(Tiếp theo)

Những người ở trong tàu khi nghe tiếng nói ấy, thời đều ngạc nhiên không là cái tiếng nói vang lừng từ đâu mà lại, đều là mất hồn khiếp vía đi cả. Thôi thời các cụ đạo sĩ và cả bọn linh thủy chỉ đọc kinh cầu nguyện, còn mấy ông bác sĩ thời không thể nào đoán ra cái tiếng nói ở đâu mà đến cả. Sau đến ông lão nói (tiếng ông nầy có hơi nhỏ thua : Loài vi trùng. chúng bay ở đây có sự khoái lạc gì không? Chúng bay làm những nghề gì ở trong quả cầu nầy và có sinh sản ra được nhiều con cháu không? Bay có hồn có não gì không? v. v. Khi ấy, bọn người trong tàu có một nhà lý học, nghe lời hỏi : «có hồn não gì không? » mới vác ống thiên cảnh ra mà dòm, rồi nói rằng : « Thưa ngài, bởi vì ngài cao từ đầu cái chân đến 1949 thước, ngài là một.....

Ông lão ngạc nhiên, la lên rằng : « Trời ôi! Sao mà nó biết được tầm thước của tôi như vậy? Thiệt nó nói đúng không sai một ly. Quái! Loài vi trùng nầy nó đo được thân thể của tôi chứ! Mà mình thời phải dùng hiển vi cảnh trông nó mới thấy, mà cũng chưa có thể biết được nó lớn bé chừng nào nữa! »

Nhà lý học kia lại nói : « Vâng, tôi đã biết được ngài rồi, mà tôi lại còn có thể đo được cả ông bạn khổng lồ của ngài nữa. »

Ông lão nghe nói càng lấy làm lạ, nói : « Tao đố mầy.... » Rồi bảo Mi-cô-ga cúi xuống, bởi vì nếu chàng ta đứng thẳng thời đầu lên quá mây xanh, không thể trấy được.

Nhà lý học đo xong, nói : « Ông nầy là một chàng thanh niên mình cao 39600 thước.

Nghe xong câu trả lời rất đúng, chàng Mi-cô-ga bèn than rằng : «Từ đây mới biết là không nên kể gì cái bề ngoài to lớn. Trời ôi! Thiệt là trời đã phú cho một loài vật tối vi tế như vậy một cái tinh thần minh lạ dường. Nếu nầy còn một loài khác nhỏ mọn thua loài nầy nữa, thời chắc trí khôn nó lại lớn hơn một loài lớn hơn nhất mà tôi đã thường thấy ở trong vũ trụ nầy; loài ấy, cái bàn chưn của nó có thể trùm hết mấy quả địa cầu tôi ở ».

Có một ông bác-sĩ đáp lại rằng : « Vẫn có những loài nhỏ thua chúng tôi mà lại khôn ngoan hơn chúng tôi, như là loài ong kia. »

Lần lần câu chuyện của hai đàng nghe ra có phần lích lợi. Mi-cô-ga lại nói : « Ô, giống vật rất nhỏ mọn mà thông minh. Ôi! Tạo-hóa đã dựng nên một thế giới cho bay như thế nầy, chắc bay cũng hưởng được nhiều sự khoái lạc rất cao thượng chớ chẳng không; bởi vì ta trông về phần vật chất thời ít, mà phần tinh thần thời nhiều; chúng bay chỉ sống bằng tư tưởng và bằng tấm lòng thân ái, như thế mới gọi là thế giới tinh thần thiệt. Ta lịch duyệt đã nhiều, mà mới thấy có đôi nơi là một ».

(Còn nữa)

A. B. dịch

THỐNG-CHẾ JOFFRE TỪ TRẦN

Paris 8 Janvier. Hồi 3 giờ 33 phút sáng hôm nay quan Thống-chế JOFFRE đã từ trần.

Quan Giám quốc DOUMERGUE và Thủ tướng STEEG đã bắt đầu đến viếng và chia buồn cùng phu-nhân.

Quan Toàn-quyền Đông-dương cũng đã đánh giây thép chia buồn

VIỆC TRONG NƯỚC

TRUNG-KỲ

HUẾ

Cuộc đua xe đạp Tourane — Huế ngày 28-12 30

Về cuộc đua xe đạp Tourane Huế nầy, trong số 347, bản báo đã đăng bài của ông Linh-Nhĩ. Nay tiếp được bài của ông chủ hiệu An-Nhơn cải lại, ông có đôi hơn bài kia, nhưng bản báo cũng lấy cũng tâm đăng như sau nầy. Còn cuộc đua xe đạp ấy ra thế nào xin để độc giả tự phán đoán lấy. L. T. S

Vừa rồi chúng tôi đọc báo Tiếng Dân số 347 ra ngày 31/12 thấy bài ông Linh-Nhĩ có những câu : khi mới xướng lên, người ta hoan nghinh bao nhiêu, thời nay thấy kết quả người ta phàn nàn và nghi kỵ bấy nhiêu. Chúng tôi thiết tưởng: trong một gia đình, còn có kẻ hư người nên, huống là trong một xã hội, đối với cái dư luận bàm hồ ấy chúng tôi có kể vào đâu. Vả chăng cái tánh thấy người ta làm được việc gì dầu rằng có ích, mà mình làm không được, sinh lòng ganh ghét mà muốn đánh đổ phá tan. Như cuộc đua xe đạp vừa rồi, thủy chung tôi chỉ vì yêu chuộn thể thao, muốn khuyến khích anh em, cho nên mới không quản công phu, không nài khó nhọc, dầu có thiệt hại chút đỉnh cũng không nản chí sơn lòng. Ông Linh-Nhĩ đối với những chuyện hữu ích như thế, đã không biết cổ động lân thành thời chớ, mà lại xui dục người sinh lòng nghi nan. Than ôi! nơi thầy kinh văn vật xưa nay mà không ai chú ý quan tâm về thể thao, đến nay mới có một cuộc đua xe đạp nầy là một, mà còn có kẻ đứng ngoài làm cái gai cho bước tương lai, thời mong làm sao sau cuộc nầy, còn năm bảy cuộc khác theo chưng nối gót trên đường thể thao được. Nói vậy, chớ ai đã có nhiệt tâm với thể thao mà muốn bày cuộc nọ, thời nỉ ứt thiết bằng ư cái lương tâm của mình, chớ dưng có sẻ gì những cái dư luận vu vơ ấy.

Nầy hỏi ông Linh-Nhĩ, trước khi ông nói sao ông không chịu uốn cái lưỡi năm bảy lần, trước khi ông viết, sao không chịu nắn cái bút cho ngay thẳng, phàn nàn vì nỗi gì? nghi kỵ vì lẽ chi? sao ông không chịu khó chỉ trích cho luôn, mà lại nói một cách vu vơ vô bằng cớ như vậy? nếu ông có rảnh mà muốn xem các sổ sách về công việc tổ chức cuộc đua ấy, thời cứ xin mời ông quá bộ lại nhà chúng tôi, rồi chúng sẽ đưa ông xem tường tận. Việc gì cũng phải có lai ôn. Rigaux và Kirchs thuận định mời làm cho có phải chúng tôi muốn làm gì thời làm đâu, cái hành vi của chúng tôi không phải cũng trẻ con như cái ngôn luận của ông đâu!

Còn như chuyện trong giấy mời dự cuộc nói Lốn giờ mà ba giờ đã phát phần thưởng. Thưa ông : cái đó không phải lỗi ở chúng tôi, mà cũng không phải lỗi, ở ban tổ chức. Nguyên ông Kirchs (Arbitre) định cái thời giờ ít nhứt từ Tourane ra Huế là sáu giờ đồng hồ, chớ không ai có tài gì mà đến trước sáu giờ được, cho nên trong giấy mời phải nói bốn giờ kẻo sợ phiền các ngài đợi. Nào ngờ những bạn thể thao, sức lực quá, đi xe đạp lanh như xe hơi, mới có hơn bốn giờ đồng hồ mà người nhứt và người nhì đã tới nơi, rồi lục tục người thứ ba đến người thứ mười hai cũng đến khi hai giờ rưỡi chiều, hôm đó ban tổ chức và chúng tôi cũng lấy làm ngạc nhiên và có nói với anh em đợi bốn giờ sẽ phát giải thưởng trước mặt các quan cho long trọng. Nhưng mà trong anh em có nhiều người kẻ kêu mệt, người kêu đói xin Hội-đồng phát phần thưởng cho sớm để về nghỉ ngơi hoặc ăn uống. Cho nên phải chịu theo anh em, tự biết lỗi mà không thể chờ các ngài được. Ngay hôm đó lúc hai giờ rưỡi có nhiều ông đến. thời ông Rigaux ra xin lỗi, thời ai cũng nhận biết rằng : cái lỗi đó ở ngay cặp chưn của anh em thể thao lanh quá, mà lại nói rằng không trách mà thôi, các ông thấy phát phần thưởng sớm bao nhiêu thời mừng cho cái sức lực anh em bấy nhiêu. Cao thượng thay là lời nói ấy! còn như những kẻ chỉ ngồi mà trách từng ly từng tí, như cái lục hương ẩm ở thôn quê, chậm một bước mất một miếng dã rầy rà, thời nghe chừng bỏ lậu quá!

Ông Linh-Nhĩ lại nói : « khi phát phần thưởng không hỏi những đồ của người ta cho ». Chúng tôi không biết ông Linh-Nhĩ là ông nào, có cho cái gì không, chớ ông nói câu ấy nhỏ mọn quá. Hễ là người quân tử thời làm đều gì có cần cho ai biết đâu. Trái lại lời ông nói có nhiều kẻ bảo tâm cho một món đồ và một số bạc mà họ lại muốn dấu tên, không cho đăng lên báo thời sao? Mà vả chăng trước ngày đua ba hôm chúng tôi đã bày những giải thưởng một cách rất là nghiêm trang chỉnh đốn (Exposition des Prix) để cho công chúng thưởng giám ; nhứt nhứt của nào người ấy, không sót một tên, có lẽ ông cũng có đến ngoạn thưởng rồi. Trong ba ngày ấy tập nập kẻ vào người ra, còn ai là không biết những món đồ ấy là của ai cho. lọ là đến lúc phát giải thưởng phải hô xướng cho to lên người ta mới biết sao! Hay là : nếu ông đã có cho một món đồ gì, hoặc là một số bạc là bao nhiêu thời xin ông cho chúng tôi biết quý tánh phương danh để chúng tôi in vài nghìn Affiches để gián khắp cả ba kỳ để biểu dương cái công đức của ông ; đều đó chúng tôi xin tùy cái sở thích của ông Linh-Nhĩ.

AN-NHƠN
Rue Paul Bert à Hué

T. B. — Mới nói chuyện với ông Linh-Nhĩ, đến khi sực nhớ lại thời đã đài không thể trường thuật các công việc tổ chức và cái kết quả về cuộc đua xe đạp ấy luôn một lần được, vậy xin hãi nói như quan lượng thứ cho.

AN-NHƠN

NGHỆ-AN

Tòa Kiểm duyệt bỏ

Biểu tình ở Nghi-lộc Nghệ-an

Tin Arip ngày 6 Janvier nói rằng hôm 6 Janvier, viên tri huyện Nghi-lộc Tôn-thất-Hoàn được tin lý trưởng làng Song-lộc báo, thân hành đến bắt mấy oẳng viên cọng sản đương tụ họp ở trong làng ấy. Vừa đến nơi thì bị một số đông dân các làng gần đó đến vây đánh. Viên tri huyện cùng mấy người lính lệ đi theo có lẽ đã bị giết quăng sông ; hiện nay chưa tìm thấy thây của viên tri huyện ở đâu cả, chỉ mới tìm được thây hai người lính lệ và người đoàn trưởng làng Song lộc.

Tin báo France Indochine ngày 7 Janvier nói rằng mới tìm thêm được 3 cái thây lính lệ và hai khẩu súng trong một đám ruộng. Viên Tri huyện và người đội lệ chắc hẳn đã bị giết rồi chớ không còn nghi ngờ gì nữa, nhưng cũng chưa tìm thấy thây.

Quan Công sứ Vinh và quan Tổng đốc Nguyễn khoa Kỳ đã thân hành đến làng Sông lộc mà điều tra.

Lính lê dương đi dàn áp trong các miền chung quanh có bắt 10 người nghĩ là có dính liếu đến vụ biểu tình vừa rồi.

Người biết chuyện

HÀ-TĨNH

Hai người bị chém

Hôm 2 Janvier ở tại huyện Kỳ anh Nguyễn Liêu bị chém ; đồng thời ở huyện Cẩm xuyên Nguyễn Bình cũng bị chém.

Hai người ấy đều can vào việc đốt phá hai huyện kể trên hôm 9 septembre bị tòa Nam án Hatinh kết án tử hình. Đơn chống án của hai người đều bị quan Nhiếp chính (thay quyền vua vắng mặt) bác.

TOURANE

Được tha

Trong một số báo trước có đăng tin rằng ba cô : Cánh, Thuyền, Kỳ bị bắt vào tỉnh nay được tin đã tha về hôm 4 Janvier vừa rồi.

P. V.

BÌNH ĐỊNH

Tòa Kiểm duyệt bỏ

PHÚ YÊN

Nối theo « cái thảm hại pháo tre »

Về việc thảm hại thuốc pháo bừng đốt 4 người ở làng Long thủy phủ Tuy an, đã đăng ở báo Tiếng Dân số 341 ra ngày 10 Décembre 1930. Nay được tin thêm, xin đăng tiếp như sau :

Nguyên còn 3 người là ông Phạm Ưng và con là Phạm Thông với tên Nguyễn Cất là người tàn thuốc mướn, còn nằm ở nhà thương Sông cầu để điều dưỡng. Cách sau mấy ngày thời Nguyễn Cất chết. Cách sau một tuần nhựt nữa thời cha con ông Phạm Thông xin với quan nhà thương, đem về nhà điều dưỡng.

Về nhà được một hôm thời ông Phạm Ưng chết, ông nầy bị đốt nhẹ mà chết là vì có bịnh nghiện nha phiến, đến nay chỉ còn có người con sống mà thôi.

Chuyện rõ như vậy, thế mà có ông Trần Trân là người làng Long thủy vu cáo với quan Sứ rằng : « Lý hương làng ấy, bắt dân góp tiền mua thuốc làm súng, để theo cọng sản, chuyện bể ra, đổ thừa làm pháo chữ lễ đâu làm pháo bị chết đến 3 người, vân vân. Việc nầy Tòa sứ giao về tỉnh, tỉnh giao về phủ, nên quan phủ còn đương xét hỏi.

Hòn-Cương

BẮC-KỲ

Vụ Cọng sản Hanam

Sáng hôm 30 décembre, tòa án Hanam đã xử một vụ cọng sản, tuyên án : 8 người được tha, 3 người bị phát vãng, 5 người bị phạt giam và 1 người án treo.

RÉBO machine à calculer
PHÁP-HOA-TỰ ĐIỂN, lớn 6$00 nhỏ 0$80
ĐÀO DUY-ANH — Quan hải Huế

DRAGÉES
Vermifuge
RUDY
Trị bịnh
SÁN LÃI

Thuốc viên Dragées Rudy trị bịnh sán lãi rất thần hiệu, và làm cho người ta trở nên tráng kiện. Người lớn con nít đều dùng được.

Thuốc viên Dragées Rudy có bán tại các hãng thuốc ở Saigon và các hãng ngành ở các tỉnh.

PHARMACIE NORMALE
(L. SARREAU)
119 123 rue Catinat — *SAIGON*
(là hãng thuốc đáng tin cậy, tạo lập đã hơn năm chục năm rồi).

MỘT VIỆC MỞ MANG RẤT CẦN ÍCH TRÊN ĐƯỜNG THIÊN LÝ N° 1

SOCIÉTÉ D'ENTREPRISES DE TRANSPORTS ET DE GARAGES D'ANNAM (SÉTÉGA) QUINHON kính lời bá cáo cho quí hành khách đặng hay rằng kể từ 1er Décembre 1930 SỞ XE LỬA MIỀN NAM đã giao cho Hãng SÉTÉGA chuyên chở hành khách hạn từ đi xe lửa khoản Saigon-Nhatrang về tới các tỉnh từ Nhatrang-Tourane. Xe chạy hằng ngày bằng kiểu xe gương (AUTOCARS CONDUITE INTÉRIEURE) chỗ ngồi rộng rãi kín đáo đi cẩn thận, đúng ngày giờ, giá tiền từ Saigon-Tourane xe lửa và xe hơi *không quá một xu một cây số.*

Sở xe lửa sẽ bán giấy ở các gares từ Saigon—Nhatrang giấy đi thẳng suốt về cho tới các tỉnh miền Nhatrang—Tourane.

Mua giấy đi suốt (Billet direc) thì khỏi phiền phí gì cả. Ra tới gare Nhatrang *nên hỏi ngay xe SÉTÉGA để chực sẵn lại đó thường ngày* xe đưa thẳng về nhà trọ. Ở lại đêm ở Nhatrang Qualhơn đã có nhà ăn ngủ tử tế, sáng ra lên xe đi đang hai ngày tới Tourane, khỏi phải đi đêm hôm khuya khoắc mệt nhọc tinh thần, nguy hiểm tánh mạng. Mỗi khi qui hành khách giao cho xe SÉTÉGA một vé đi suốt (Billet direct) sẽ được SÉTÉGA hiến lại một số tiền hoa hồng từ một cắt đến bảy cắt tùy theo khoản đường dài vắng. (giấy đi suốt khoản Saigon — Nhatrang về thẳng Nhatrang — Tourane)

Ở các tỉnh từ Tourane tới Nhatrang đi vào Phanthiết Saigon SỞ XE LỬA MIỀN NAM cũng giao cho hãng SÉTÉGA bán giấy đi suốt từ chỗ lên xe tới một gare nào ở trong khúc đường Nhatrang—Saigon giá tiền dưới một xu một cây số. Đến Nhatrang cư trình giấy của Hãng SÉTÉGA đổi qua xe lửa một cách mau chóng dễ dàng Mỗi vé xe lửa mua tại SÉTÉGA sẽ được hoa-hồng từ một cắt đến bảy cắt, như khoản trên vừa nói.

Bagages từ Tourane—Nhatrang xe hơi lấy giá rẻ hơn, trừ cho hành khách hai chục Kilos, còn từ Nhatrang—Saigon phải tính đúng giá của sở xe lửa.

Suốt gọc đường Tourane—Nhatrang hãng SÉTÉGA có đặt các sở đại-lý để giao-thiệp các việc chuyên chở và bán giấy cho hành khách, vậy mỗi khi hành khách đến tại nơi các Agences SÉTÉGA mà mua giấy thì đặng tiện mọi bề mà khi có cần dùng bởi hang đều gì thì đã có người của hãng chỉ vẽ sắp đặt rất tinh tường.

NHỮNG CHỖ ĐẠI LÝ CỦA SÉTÉGA :

NHATRANG NINHHOA VANGIA BANTHACH TUYHOA TUYAN SONGCAU TUYPHUOC QUINHON BINHDINH PHUCAT PHUMY BONG-SON TAMQUAN SAHUYNH DUCPHÔ MÔDUC QUANGNGAI CHAUO TAMKY HALAM CHƠCUI FAIFO VINHDIỆN TOURANE.

GIỜ XE CHẠY VÀ GIỜ XE ĐẾN NƠI:

Khởi sự đi tại	Nhatrang	:	5 giờ sáng, đến Quinhon 5 giờ tối
—	Quinhon	:	5 giờ sáng, đến Nhatrang 5 giờ tối
—	Tourane	:	5 giờ 1/2 sáng, đến Quinhon 5 giờ 1/2 tối
—	Quinhon	:	5 giờ 1/2 sáng, đến Tourane 5 giờ 1/2 tối

LA DIRECTION

CHẾ-TẠO:

Bàn ghế Thonet, Hoành, Quân thư và liễn sơn thép vàng, đủ kiểu lạ.

Maison **CỰ-HẢI**

ANNAM QUINHON

ĐỘC GIẢ-LUẬN-ĐÀN

Thần quỉ có linh không?

Thần quỉ có linh không? Hiện ngày nay người có chút ít học thức mà có trí phán đoán nghe câu hỏi này e ngẩng những trả lời rằng không linh mà lại còn cho rằng không có thần quỉ nữa. Thế mà ở xã hội ta ngày nay vì tập quán mấy mươi đời truyền lại cảm nhiễm một cách rất sâu xa mà phần nhiều người có cái óc « mê tín thần quỉ » vẫn chưa cạo gọt đi được chút nào. Phàm việc gì nhất cử nhất động mà đã gặp phải một cái cảnh không như ý muốn thì liền nảy ra cái tư tưởng « cầu thần kiếm quỉ ». Đừng nói gì những người quê mùa thôn dã, những người không có học thức, mà những kẻ có hấp thụ được chút ít tân triều, có thể gọi là hạng người tri thức, tân nhân vật mà cái não mê tín ấy hãy còn deo đẳng lấy. Thậm chí có kẻ lại cho là quốc tuý nữa. Vì thế cho nên những sự cúng cầu dồng bóng hằng ngày ta thường thấy luôn, thật là một điều trở ngại rất lớn trên con đường tiến hóa.

Vừa rồi ký giả nhân ngồi tiếp chuyện với một ông lão nhà quê, ông cũng tỏ ý là không tin có qui thần; ông đem những sự kinh nghiệm của ông ra làm chứng.

Ông nói: « Tôi thấy nhiều nhà khi bị cháy nhà hoặc có con lé nước chết đuối thì làm lễ tổng ôa để cho sau này không cháy nhà nữa, làm lễ vời vong hồn cho con, cho hết nơi nóc về sau, để dứa khác hỏi vì đó mà chết đuối nữa. Thử hỏi về sau vô ý mà cho con trẻ cầm lửa đút vào mên hoặc để cho con đứng gần bên bờ giếng mà nhỡ ngã xuống giếng thì phỏng cái nhà ấy có khỏi cháy, đứa con ấy có phải chết đuối nữa không? Đó là một cớ làm cho tôi không tin được thần qui.

Lại khi tôi còn trai tráng, có một lúc mẹ tôi đau nặng, suốt mười ngày không ăn không ngủ, thuốc uống vào tuôn mửa ra, thiệt trong mười phần thì chín phần đã chắc chết, tôi rất lấy làm lo. Một hôm mẹ tôi nảo tôi ngày mai phải làm lễ cúng tạ « bà cô », vì « bà cô » quở mẹ tôi và có cho mẹ tôi mộng thấy. Tôi vốn có tính ngất ngưỡng, cái gì đã không ưng thì không chịu làm, song khi đó sợ mẹ tôi phiền mà phải vâng lời, nhưng trong khi cúng tôi chẳng khấn vái chi cả, thế mà từ ngày ấy trở đi thì mẹ tôi uống được thuốc, ăn cơm được mà dần dần khỏi bẩn. Ấy do, tôi vì suy xét kinh nghiệm những điều như vậy cho nên bây giờ có ai bắt tôi phải tin quỉ thần là linh, tôi không tin dễ đánh mà bảo tôi nói một tiếng « quỉ thần là linh » tôi cũng không thể nào nói được. Cứ thế mà xem, tuổi mẹ tôi trước chưa bảo tôi khấn lễ « bà cô » thì bệnh thế trầm trọng mà sau khi tôi làm đúng như vậy thì lại lành được, chẳng qua vì quá tin rằng không cúng lễ « bà cô » thì không lành, cho nên khi chưa cúng khấn gì thì trong não cứ mơ mộng tưởng tượng « bà cô », hình như ba hiện ra trước mắt mà bảo phải cúng thì mới lành. Mơ mang tưởng tượng như thế hóa ra khiếp sợ, lại chính vì cái khiếp sợ ấy mà bệnh không lành được. Đến khi đã xin lỗi và cúng vái nọ kia thì trong lòng tự nhiên tin chắc thế nào bà cô cũng sẽ bảo hộ cho được lành. Vì quá tin như thế mà hết khiếp sợ, hết khiếp sợ thì bệnh tất khỏi, chớ có phải là tại vì khấn vái « bà cô » mà bệnh mới lành được đâu ».

Ấy đó, câu chuyện ông lão nhà quê nói cho ký giả nghe đại để như thế. Ông lão này là một người dốt nát vô học thế mà những lời nói của ông đều lại ở những điều lịch duyệt kinh nghiệm mà phát xuất, ký giả xét ra rất đúng với sự thực, đúng với khoa học, nhất là đoạn sau. Mà thật thế! gần đây các nhà thôi miên học đã phát minh cái trạng thái phiền loạn ngũ quan Perturbations sensorielles; cứ theo thuyết đó thì khi nào ta đã tin vào một vật gì quá đỗi hay là rất sợ cái vật đó thì tất nhiên ngũ quan bị phiền loạn, mà ngũ quan đã bị phiền loạn, thì thần kinh hệ phải lay chuyển, nhân đó mà cái vật ta tin ta sợ trên kia thực hiện ra ngay, vì như đương đêm trời tối mù mịt, ta đi với một người nào, mà thình lình ta bảo rằng trước mắt họ có một người đương đi thì tự nhiên họ thấy có con người ấy rõ ràng; hoặc bảo họ sau lưng có con ma deo lấy thì tự nhiên họ ngục nặng trên hai vai.

Ấy đấy, qui thần sở dĩ mà có, mà linh đại để cũng tại cái cớ « quá tin quá sợ » trên vậy. Bà con ta ai là người có cái não mê tín hãy để ý xét xem.

Đông Bình

HỘI VẠN-QUỐC TIẾT-KIỆM

Kỳ xổ số thứ 39 xổ tại Tổng cuộc ở Saigon ngày 29 tháng Décembre 1930. *Cách thức số 2.* —

Série 1366 được ra. Trong série nầy có một vé tiết-kiệm, số 1366 của ông **Raymond Granet** làm hãng Rauzy et Ville ở Saigon được hồi lại **một ngàn đồng**

Cách thức số 3.— Xổ số lần thứ 6 — Série 1521 được ra.

Xổ trả tiền lời. —

Tới ngày 29 Décembre 1930, hội đã bàn dặng..... 444 3/4 vé

Số tiền lời xổ trả tháng nầy là..... $ 222,38

Vé 316 được ra.

Vé nầy là vé phần nửa của ông **A seng** làm hãng Sica Tourane nên chỉ hưởng được phần nửa mà thôi. Còn phần nửa kia số 320 về phần ông **Marcel Desprez** làm hãng Rauzy et Ville ở Saigon. Hai ông chủ vé trên đây, được lãnh mỗi ông 111$19.

Kỳ xổ số gần tới đây thì định ngày 28 Janvier 1931.

NHIỀU NGƯỜI BỊ:

PHÒNG - TÍCH

Bịnh Phòng-Tích đàn ông, đàn bà sức kém thường hay bị, nhất là tự 25 đến 60 tuổi hay bị lắm, vì cơm no, rượu say, vội hàm tình-dục hoặc ăn xong đi ngủ hay tắm ngay nên thọ bịnh: gọi là Phòng-tích. Khi thọ bịnh, thấy đầy hơi, tức cổ, tức ngực, cơm không muốn ăn, ăn thì hay ợ thường đau bụng, đau lưng, chân tay mỏi mệt. Bị lâu năm sắc mặt vàng, da bụng dầy.

Mới bị uống 1, 2 liều, lâu 4, 5 liều, uống không công phạt, chứng bịnh ắt thấy dễ chịu hoặc khỏi ngay.

Mỗi liều chia hai bận uống, giá: Op 40

VŨ-ĐÌNH-TÂN, 173 bis, Route Lagrandière HAIPHÒNG.

ÂN TỨ Kim-tiền năm 1926

ĐẠI-LÝ TRUNG-KỲ

HUẾ	Hiệu VĨNH-THỌ, phố Gia Long.
TOURANE	: THÁI VIÊN phố Musée và NGUYỄN THỊ HUỆ phố Đô-hữu-Vị.
QUANGNGAI	: NGUYỄN-NGỌC-ANH, Thạch Trụ. Mộ Đức và CHÉ-HOÀNG à Sông vệ
NHATRANG	MỘNG LƯƠNG THƯ-QUÁN Librairie.
TAMQUAN	Hiệu ông ĐỘI-CHẤN.
VINH	: Hiệu SINH HUY phố Gare.
DALAT	: ĐINH-VĂN CHÂU Librairie
FAIFOO	: HOÀNG ĐẮC VINH 158 phố Pont Japonais.

Khắp ba kỳ có Đại-lý bán cả

Vụ biểu tình ở Bình lục

Sáng hôm 21 décembre, Tòa án Hanam lại xử vụ biểu tình Bình lục tuyên án: 2 người bị khổ sai có kỳ hạng, còn bao nhiêu tù bị phạt giam.

Truyền đơn ở trường Thành Chung (Nam định)

Chiều thứ tư 31 Décembre, nhân lúc học trò ra chơi, thấy một tờ truyền đơn rải ở 1 e lớp 4e année B; thì viên giáo sư Nam nhật đưa trình ông Đốc.

VIỆC THẾ-GIỚI

A-ĐÔNG

Xe lửa bị cướp

Bắc Bình, 30 Décembre. — Một đoàn hỏa xa của đường hỏa xa mới ở Mãn châu bị cướp trong châu Nhiệt-hà ở gần Thẩm-dương. 80 người chết, 40 người bị thương, 20 người hành khách bị bắt để cho chuộc. Quân cướp lấy cả của cải trên tàu, và sau một cái loa chở dầu xăng, diêm, và bông lại bị đốt.

Người làm xe điện ở Thượng hải lại đình công

Thượng-Hải, 30 Décembre. — Bọn người làm xe điện Pháp ở Thượng hải lại làm nào động.

Họ đòi được tăng tiền công, và đòi cho những người bị đuổi lại được vào làm. Đã có một số người đình công.

Sau có tin rằng vì các quan Trung hoa dùng cái thái độ cương quyết, nên xem chừng việc đình công cũng sắp điều đình xong.

Các đường giây thép của Nhật ở Trung hoa

Thượng-Hải, 16 Décembre. — Cứ như tin tức của Trung hoa, thì các đại biểu Trung Nhật hợp ý nhau để giao trả việc quản lý việc điện báo về đoạn đường Thanh đảo tân tự phố lại cho Nhật. Nghe Jâu ngày hôm nay sẽ ký giao ước.

Ta nên nhớ lại rằng trong năm 1914, nước Nhật tịch biên giây điện báo của Đức về đường Thanh đảo Yên đài, và Thanh đảo Thượng hải và dùng mấy đoạn để đặt đường Thanh đảo tân tự phố.

Trong bản giao ước ngày 4 fevrier 1922, nói về các việc của hai nước ở Sơn đông, Nhật bản công nhận quyền lợi của Trung hoa về đường điện báo cũ của Đức, chỉ trừ có mấy đoạn nối Thanh đảo Tân tự phố là nơi căn cứ hải thuyền của Nhật. Song theo như giao ước ký ngày 1er Décembre năm ấy có nhận lời sửa đổi bản giấy ước ký trong tháng février và nhường cho Trung hoa được quyền sở hữu về một nửa đường điện báo Thanh đảo Tân tự phố. Lại định rằng người Trung hoa sẽ quản lý đoạn đường về địa hạt Trung-hoa. Nhưng hễ các đường điện báo ngoại quốc còn được quyền lợi đặc biệt, thì Nhật bản vẫn được tạm giữ việc quản lý các đoạn đường định giao về Trung hoa.

Các đặc quyền đến cuối năm nầy bãi đi, nên hai nước ký giao ước mới này, để thi hành bản giao ước trước.

Cuộc khởi nghịch ở Miến điện

Rangoon, 30 décembre. — Quân khởi nghịch với quân chính phủ xung đột rất dữ dội ở miền Tharrawadi. Người ta chắc người chủ trương cuộc khởi nghịch nầy là hoàng tử Shan.

Rangoon, 1er Janvier. — Quân chính phủ phá một cái trại của quân cách mệnh ở trên chót núi Allantoung. Hai bên xung đột nhau, bên quân cách mệnh có 17 người bị giết.

Rangoon, 2 Janvier. — Trong trại của quân khởi nghịch ở trên chót núi Allantoung có đủ vật thực khí giới... Phỏng chừng 2, 3 trăm quân khởi nghịch bị giết và bị thương, 60 người bị bắt.

Sau khi chiếm được trại ấy, lính phân rẽ mấy đội quân khởi nghịch. Quân khởi nghịch có 10 người chết, 5 người bị thương trong số bị thương có hai viên thủ lãnh.

Rangoon, 1er Janvier. (Rad. dép). — Quân khởi nghịch toan phá một cái cầu xe hỏa ở Rangoon. Hiện nay xe hỏa chỉ chạy ban ngày thôi.

Muốn có biểu tình ở Chowpathi

Bombay, 1er Janvier. (Rad. dép.). — Ở Chowpathi muốn có cuộc biểu tình để kỷ niệm đều quyết nghị của hội nghị Lahore yêu cầu cho Ấn độ được độc lập, nhưng lính dẹp được: 62 người bị thương.

ÂU-CHÂU

Bãi công ở Áo đại lợi

Londre, 1er Janvier. — 150.000 thợ mỏ ở Nouvelles Galles du sud bãi công.

Đảng thủ cựu Tây ban Nha và tình hình chính trị nước ấy

Madrid 31 Décembre. — Đảng thủ cựu đương cuộc nghe bài diễn văn của nhà lãnh tụ đảng ấy là Bá tước Buggallal đọc ở Madrid chiều hôm nay. Người ta báo tin trước rằng Bá tước sẽ nói về việc nghị viện họp cũng không đủ thế lực mà sửa đổi một vài điều lệ, vậy thì chớ nên bàn đến những vấn đề nguy hiểm như việc giao dương giao hiệp với Chính phủ.

Bá tước sẽ phản đối kịch liệt về bản dự thảo của ông Cambo dự định lập một chính thể chuyên chế độc tài ở Tây ban nha. Sau cùng bá tước sẽ tuyên bố chương trình của đảng, nếu một ngày kia được lên cầm quyền.

Phong trào cách mệnh ở Panama

Panama, 2 Janvier. — Đảng cách mệnh đã đánh đổ được chính phủ. Quan giám quốc đã bị tống giam. Tuy vậy trật tự vẫn yên ổn. Sự lôi thôi nầy nguyên nhân gây ra là vì tình hình kinh tế khuẩn bức.

Trong khi đánh đình quan giám quốc, có ba người chết nhiều người bị thương.

Người mình cũng nhiều cuộc chơi ngông

Nói đến những cuộc chơi ngông thì không đâu bằng ở Mỹ, lớn mà chuyện đánh cuộc ai trông Tổng thống, đánh cuộc sắc đẹp, sánh vũ nhỏ mà cuộc bơi, cuộc chạy, còn lắm cuộc ngông đời nữa. Nhưng họ chơi cũng phải, vì họ giàu, ăn rồi không cần làm việc gì nên bày ra những cuộc chơi cho thú. Đâu như người Annam ta, cơm hằng ngày chạy đã trợn mắt, gia đình bà con kẻ đau người ốm, nằm rên đầy nhà, mà mấy bác công-tử bột, cứ bày cuộc chơi, nay bày cuộc nầy, mai đặt cuộc nọ mà lắm kẻ lại theo mà tán bảo, thậm chí trò mua rối mà phô rằng việc ích giống nòi, chơi trẻ con mà xưng rằng việc chung xã hội, kẻ xướng người họa, loạn cả tai mắt, như là diễn một tuồng ca vui thái bình vậy!

Có kẻ nói rằng: Khổng-Tử có nói: Trọn ngày ăn no mà không dụng tâm vào việc gì, thì đánh bác còn hơn. Người mình vì cái cớ ăn no không việc nên sinh nhau chuyện đánh cuộc, nói thế cũng lẽ, nhưng ăn chi đâu mà no!!

Buồn đời

BAC-NINH

Bệnh quỷ đã có thuốc tiên!!

Nếu ai mắc LẬU, hay TIM-LA, hay LẬU nhập CỐT nghĩa là khó rồi bỗng trong người nhọc mệt thêm [illegible] hay cần cái nhất một cái, xem đã có mầm nguy hiểm và chuyển nhiễm, nếu để [illegible] thì người ấy mao bệnh đau GIÀ-CON (Métrite) khi huyết bạch, bầng, hay [illegible] v.v. thì sinh đẻ rất khó, nếu đã con thì hay bồng mất, còn TIM-LA nhập CỐT, cốt đau đau, đau mình, đau ê đầu xương, chân tay mỏi mệt, các cái nọc này nó [illegible] nguy hiểm, vì thế cho nên ta nhiều người đã rốt, đã ra bài ra học, đã con trên cái nọ, thiếu cái bìa, ta [illegible] đã quẩy ngã, vì cái nọc này nó chuyển [illegible] tim sang tự lúc thọ tuổi, nếu mắc bệnh không tìm được thuốc thần hiệu nầy thì các nọc ấy nó chuyển nhiễm sang mấy mươi đời, [illegible] v.v. vì thế nhiều người thế không nó bệnh sai con mắn thì trong có vi-trùng TIM LA, còn như bệnh NỞ LOÈN (Chancre-mou) cũng nầy nó cũng có vi-trùng HACILLE DE DUCREY, các vi-trùng nầy nó [illegible] ăn vào trong xương, trong máu, nó cũng nguy hiểm như TIM-LA, bệnh nầy cũng có nhiều người [illegible] hai đến thân thể, vậy các ngài mắc phải các bệnh nầy đã nặng, hay bị [illegible] nhập CỐT mấy mươi năm, hay mới mắc phải, thì lập tức dùng ngay thuốc HIỆU HOÀNG-VĂN-ÁP, số nhà 87 phố Minh-[illegible] Hà-nội (Tonkin), thế nào cũng phải mau khỏi, và rất hết nọc, người có bệnh uống thuốc vẫn đi lại làm ăn như thường, khỏi hẳn giờ không biết thực thế vậy, nếu lần Bà có thuốc uống cũng được không hại gì cả, thuốc LẬU, 1p00, TIM-LA 1p00, thuốc CHANCRE-MOU cả nước và bài 3p50, ĐẠI-LÝ LÊ-NAM HƯNG Commerçant Rue de Gia-long à PHAN-THIẾT, PHÒNG 87 Rue des Médicaments (Phố Hàng-Bài) và HANOI hiệu QUANG-HIỆP-TÀNH Pho-nhon à QUẢNG-NGÃI, Lưu-hành-Tạp Hàng-phố Chợ-Sỏ à Longxuyên à Cochinchine nếu ngài muốn mua thì gửi cho một tờ giấy trước cho bản hiệu gửi [illegible] bản giao ngân rất [illegible] muốn tìm đại-lý xin viết thơ về bản hiệu

Một mối lợi to cho các nhà làm ảnh chuyên nghề

Hiệu HƯƠNG-KÝ có rất nhiều kính, giấy, thuốc ảnh, lại bán hạ mối giá đặc biệt. Các Ngài buôn bán với Hiệu HƯƠNG-KY được hưởng lợi quyền chẳng khác gì buôn bán với các Hiệu bên Pháp. Nhân dịp này, các bạn đồng nghiệp nên kíp gửi thơ thương lượng.

HƯƠNG-KY cẩn bạch

VĂN-HÓA-LANG

Số 11

Nguyên-văn của **Jack London**

Giang-hạ *dịch-thuật*

CHƯƠNG THỨ NĂM

Cái cảnh tôi đòi

(Tiếp theo)

Đó là nó học thêm một bài nữa trong cái cảnh tôi đòi: dầu lúc nào, gặp nhịp nào cũng không nên đa động đến một vị thủ người, tức là một vị thần thánh. Cái thân thể của thủ người là bất khả xâm phạm, mà xâm phạm đến cái thân thể thần thánh ấy là một cái tội trên các tội khác.

Khi chiếc thuyền độc mộc đã đến bờ thì con Bạch-nha cũng vẫn còn nằm yên để chờ lệnh chủ. Đến khi nó lên trên đất rồi thì liền gặp Lip-lip. Con nầy đứng trên bờ mà đã trông thấy rõ ràng từ đầu chí cuối, cái cách nó bị hình phạt làm sao. Nay thấy nó một mình đơn chiếc mà lại phải nhiều vết thương, con kia mới đến cần. Nhưng may có chủ nó đánh đuổi con Lip-lip đi nên nó cả mừng. Nó biết thế là thủ người rất công bình, và tuy mới bị thủ người đánh cho mấy trận gần chết, nhưng nó cũng cảm ơn người. Nó cứ đi theo gót chưn người chủ mà về đến trại. Đi giọc đường nó nhận thêm một điều nữa là cái quyền hành phạt là riêng của thủ người, và không cho các thứ thú khác thấp hèn hơn chúng can thiệp vào.

Hôm ấy, tối lại nó nhớ tới mẹ nó mà buồn bực vô cùng; khi thương nhớ, nó cũng la lên, và vì nó la mà chủ nó phải thức giấc giậy đánh nó. Đến sau khi nó thương nhớ mà có than khóc thì cũng không dám la to. Chỉ khi nào một mình giọc đọc rừng nó mới có thể la to chừng nào tùy ý.

Vì được tự do đi đứng con Bạch-nha bây giờ cũng muốn bỏ đi tìm lại cái cách sinh hoạt lúc trước. Nhưng nó cũng cứ nhớ đến mẹ nó và mong rằng mẹ nó một ngày kia về thì mẹ con sẽ tu hợp dầu có phải cái cảnh tôi đòi nó cũng vui lòng.

Nhưng cái cảnh tôi đòi của nó cũng dễ chịu, vì lần lần nó để ý đến những công việc của thủ người kia, và mỗi ngày thì đều có việc lạ. Nó nhận rằng đối với chủ nó thì phải vâng lời, chịu lụy thì khỏi bị đánh, và được sướng. Vả lại nhiều khi chủ nó lại tự cầm cho nó cả miếng thịt, và đương khi nó ăn thì dữ các con chó kia không cho đánh của nó. Cái miếng thịt nầy đối với nó thật qui hơn chụp miếng khác do tay mấy người đàn bà kia phát ra. Chuyện vẫn là lạ, nhưng thật đấy. Chủ nó thì không khi nào vuốt ve nó nhưng không biết tự sao mà nó cũng chắc trong óc rằng chủ nó và nó đều có một mối thân mật vô hình.

CHƯƠNG THỨ SÁU

Xã hội xô đuổi

Về sau Lip-lip cứ theo khuấy rối con Bạch-nha mãi. Bạch-nha vì thế mà phải trở nên hung dữ thêm. Đối với người Bạch-nha lại mang tiếng xấu nữa. Nếu trong cái trại mà có xảy ra việc gì rầy rà, ồn ào hay là nếu các người đàn bà có than phiền mất thịt mất cá gì, thì chắc là có Bạch-nha cang vào các chuyện ấy không sai. Các thủ người không cần biết cái nguyên do đã gây ra cái hạnh kiểm của con Bạch-nha; chúng chỉ thấy cái kết quả và cái kết quả ấy là không tốt. Con Bạch-nha trước mắt cả thảy là một con ăn cắp rất xảo quyệt, một con thú chỉ biết làm điều ác, gây mối loạn. Mỗi khi có xảy ra việc gì và có người lại đông thì nó vừa ngó vừa sắp sửa chạy; còn mấy người đàn bà kia thì chỉ nó mà rủa là đồ muông sói, đồ muông sói không đáng ở với người, trước sau cũng sẽ có kết cục không tốt.

Vì thế mà con Bạch-nha trở thành một con vật ai cũng xô đuổi.

Các con chó con khác cũng theo phe con Lip-lip mà gây chuyện với con Bạch nha, và từ nay đến sau chúng không khi nào đổi lòng ác cảm.

Con Bạch-nha vẫn bị cắn nhiều lần, nhưng nó cắn chúng lại càng nhiều hơn. Trong các khi giao chiến riêng với một con chó con thì khi nào Bạch-nha cũng thắng được. Vì vậy mà chúng không khi nào giao chiến một mình. Hễ con Bạch-nha mà cắn con nào thì tất cả mấy con khác đều phụ họa theo mà cắn lại Bạch-nha.

Nhưng cũng vì nó phải đương đầu với một bầy chó rất đông và rất lợi hại nên nó lại học thêm được nhiều chuyện ắt có ích cho cái đời chiến tranh của nó. Nó học được cách làm thế nào mà chống cự với một con chó riêng, làm thế nào mà làm hại cho rất nhiều trong một thời gian rất ngắn. Trong khi giao chiến mà đứng thế cho chắc chắn, hai chưn dính được mặt đất, là một điều cần yếu nhứt. Trước mỗi khi các con chó giao chiến thì hay ngửi, sủa, xừng lông, thẳng răn. Bạch nha thấy vậy bèn học cách giảm bớt cả mấy món giáo đầu ấy. Vì đối với nó càng chậm trễ chừng nào thì càng khốn với lũ chó khác chạy đến chung ấu. Con Bạch-nha bỏ các món giáo đầu, hễ đến khi giao chiến thì a lại cắn liền, làm cho bên thủ địch chưa để ý đề phòng. Trong một nhát mà là nó đã cắn cho rách tai, lẳng thịt rồi.

Bạch nha làm theo phương sách ấy thì các con chó kia hễ hở cơ mà bị lật ngửa như chơi. Và khi bị lật ngửa ra thì đưa cả chỗ yếu hiểm là chỗ cổ ra, cần nhằm mạch máu chỗ yếu hiểm ấy là rồi đời. Nhưng rằng con Bạch-nha hãy còn non và ngắn, tuy nó biết cách cắn giết chết ấy nhưng chưa có thể làm được.

(Còn nữa)

https://tieulun.hopto.org

CÔNG NGHỆ NƯỚC NHÀ

Muốn khỏi ân nâng
Muốn gia mặt mịn
Muốn dâu khỏi gâu
Muốn trẻ sạch sẽ
Muốn hợp vệ sinh

thì xin dùng thứ

SÀ-PHÒNG THƠM "RỒNG-NAM"

(*Savon Dragon d'Annam pour la Toilette*) của hiệu Ngu-ên-goc-Tài ở Rạch Giá nấu trước nhất ở nước ta. — thơm lâu nhiều bọt, không gắt.

giá mỗi miếng 0$15

mua buôn xin viết thư thương lượng.

ĐẠI LÝ ĐỘC QUYỀN Ở BẮC-KỲ
Quảng Vạn-Thành
" NỘI-HÓA "
120, Phố Bonnal, 120
Haiphong

TRỜI NAM CÓ MỘT

Ấy là thuốc BỔ NHA PHIẾN rất ĐẠI TÀI trăm người uống đều bổ được cả trăm không sai một chút chẳng phải với kẻ hạn người không đâu, hễ ai uống nó là bổ được ngay giảm chắc chắn không sai; Mà uống nó vô lại không hề phá một nhọc chút nào cả MẠNH THÊM, MẬP THÊM mới là ta, mới là rất qui, uống nó đi làm việc nặng nề mấy cũng, đặng, đi đường xa đem theo bỏ rất tiện.

Hút nặng đến đàn cũng bổ được cả, cho đến ông già 80 TUỔI mà hút nặng trên 60 năm rồi cũng bổ được như không.

Hút nhẹ cỡ 4, 5 ve, nặng thì 7, 8 ve đến 12 ve là cùng.

Mỗi ve giá . . . . . 1$00

Bán tại :

HỒNG LẠC DƯỢC-PHÒNG
Chủ-nhân HOÀNG ĐẮC VINH
188 Rue du Pont Japonais 188
ANNAM FAIFOO
Và khắp các nơi đều có Đại-lý bán cả.

TRỪ TUYỆT NHỮNG BỆNH
RẤT ĐỘC ÁC CHO LOÀI NGƯỜI

Ba thứ bệnh rất độc ác của loài người là bệnh Tim-la (Gian-mai), bệnh Lậu và bệnh đàn bà khí hư.

Nhiều nhà làm thuốc chỉ biết bệnh Lậu là một cách, mà thuốc chữa cũng chỉ có một môn, nên chữa không khỏi bệnh mà lại còn hại cho người ta nữa. Bản-đường khảo cứu xét kỹ bệnh căn chia làm 2 chứng Lậu mà có 2 thứ thuốc Lậu, thuốc rất lành rất bổ, 10 người uống thì khỏi cả 10, chỉ uống 2 ngày là khỏi liền.

Bệnh "Tim-la" rất nguy hiểm, rất khó chữa, thế mà Bản-đường có thứ thuốc rất thánh, chỉ uống 3 ngày là khỏi liền.

Đàn bà con gái có chứng "Khí-hư" bạch-đới hằng ngày nơi âm-hộ chảy ra thứ mủ trắng như đom, hoặc vàng như sáp ong, bệnh ấy rất độc ác, rất hại cho thân thể, hại đường sinh dục, cũng vì bệnh ấy mà phải táng thân tuyệt sản rất nhiều. Bản-đường có thứ thuốc trừ tuyệt được bệnh độc ác ấy hiệu nghiệm như thần, thực là hạnh phúc cho nữ-giới vô cùng. Anh em chị em ai có những bệnh như đã nói trên mà muốn trừ tuyệt bệnh ấy thì xin viết thơ cho Bản-đường hoặc cho các nhà Đại-lý của Bản-đường mà hỏi mua những thứ thuốc ấy.

Nhà thuốc **NAM-THIÊN-ĐƯỜNG**
Số 46 phố Hàng-Thùng NAM-ĐỊNH
Kính cáo

MỘNG-LƯƠNG THƯ-QUÁN DƯỢC-PHÒNG
(ANNAM) NHATRANG

A/ — Chuyên bán các thứ sách quốc văn xuất bản tại Trung Nam, Bắc kỳ; các đồ văn phòng tứ bửu, các sách học, sách lấy v. v...

B/ Đại lý các thứ thuốc cao, đơn hoàn, tán rất linh nghiệm của các hiệu Báo chế Việt-Nam:

1 — *Tham Thiên Đường Dược Phòng*
2 — *Nam Thiên Đường Dược-Phòng*
3 — *Thuận Long Đường Dược Phòng*
4 — *Thuốc bổ nhà phát đại tài của Hồng-Lạc Đường Faifoo*
5 — *Từ Ngọc Liên Dược-Phòng*
6 — *Võ Đình Dần Dược-Phòng*
7 — *Thuốc trị phong tích thần-hiệu của Võ Đình Tân Haiphong*

C/ — Đại lý các thứ dầu:
Kim-anh diệp, Ba-đồ, nước Sông Hương, Mai thương v. v của VIỄN-ĐÊ ĐỒNG HỚI
Nam diệp, Cốt thần nước hoàng, xà phòng thơm, v. v. của hiệu THUẬN LONG HANOI
Các thứ phấn sáp Trung-Xuân của bà DANG-THI HOI SAIGON

D/ — Đại lý các thứ sơn đủ màu (peinture pour toutes couleurs

E/ — Đại lý bán lẻ các thứ giấy Tây, Nam xuất bản tại Trung, Nam, Bắc kỳ.

Các ngài ở xa muốn hỏi điều gì xin viết thư về, bản quán vui lòng trả lời ngay.

Ngài nào muốn ủy quyền lại lý xin viết thơ thương lượng.

Bản quán chủ ý thật thà, ngừa mong tổng bao xa gần nuê cố.

Chủ nhân VƯƠNG GIA-BẠT *Kính cáo*

Chân - hưng y - nghiệp

Y nghiệp nước ta từ xưa tới nay không qui cổ nhất định không có thí nghiệm và không xem xét đến nơi. Duy chỉ lấy bốn phép *vọng văn vấn thiết* mà làm chuẩn đích, chữa trong bốn phép ấy nếu không khỏi thời bảo là tại số, những nhà lương y biết đủ bốn phép ấy thời rất ít, còn những hạng không học chỉ xem qua mạch thuốc cũng có mấy hai gia truyền cũng lợi dụng con dao cầu làm kế sinh nhai thời rất nhiều, họ cũng chữa bệnh cắt lấy đồng tiền, còn khoi hay không mặc thuốc với bệnh.

Nay bản hiệu tôi chuyên nghề làm thuốc học rất sâu, phe chuyên tâm kế cứu đồng, tây y học bệnh đang cắt mổ chữa theo bổn học, bệnh thuộc khí huyết thời đông bắc được. Bản hiệu xem mạch biết rõ bệnh căn. Hoàn tán cao đơn chế luyện theo đúng phép Chữa đủ các bệnh người lớn trẻ con, đã mới đã lâu cũng đều khỏi cả. Còn như những bệnh sắp nguy cấp tuyệt nơi, các thầy đã chữa khỏi mà bản hiệu chữa khỏi được nhiều.

Có chữa các bệnh sau này:

Bàn đạo mông-tinh đi tinh 1$00; đàn bà kinh thấy không đều, huyết hư bạch đới không đẻ hay có đẻ không nuôi thai tiền ẩn hậu 1$00; đau bụng đau tức kinh niên 1$00, ho lao, ho nóng, đàm suyễn, tiểu huyết, khái huyết, tiện huyết 1$50; phong thấp co chướng tê bại 0$50; đau mắt mang mộn, 0$50; đau mắt có lông cậm, chữa theo hóa học một ngày thời khỏi, mắt đẹp không có sẹo 5$00 trẻ con cam kinh 0$50; lậu và giang mai hứa rất nọc không tốn tiền lạ sinh dục như cường 1$00 chai con 0$50. Thuốc chén chữa tuyệt bệnh 0$50 1 tháng, còn các bệnh khác kể ra không xiết.

Thuốc cai nha phiến vắn mạnh uống vài người rất kỹ, nặng độ 10 ngày, nhẹ thời tuần lễ là hết bệnh nghiện, nếu không bổ được, xin cầu lại tiền khi mua phải mời rõ ràng hay ít có tất định cai không người yếu hay khỏe để tôi cho thuốc cho hợp với bệnh, gửi cách linh hóa giao ngân. Thuốc này đã có giấy chứng nhận là không có chất thuốc phiện. Hàng nhất 5$00, hạn nhì 2$00, hàng ba 2$00 và 1$00, chai con 0$50 đã bì.

Monsieur **Trần-đắc-Sở** dit TAM-TÍNH
Phố Cửa-đông, Hàng gà, số 20 HANOI

Tiệm Đông kinh ở tỉnh Dalat có bán đại lý thuốc CAI NHA PHIẾN cho hiệu Tam Tính Hanoi — *Còn mỗi tỉnh một nhà đại lý bán thuốc cai nha phiến.*

HỘI HÀO-HƯNG
ĐỔI CÁCH ĐI ĐƯỜNG LẠI RẤT TIỆN LỢI

Thưa quí ông quí bà, Bản Hội đã mở các chi điểm từ Tourane tới Nhatrang được ba năm nay, trước kia tôi chỉ là tiếp rước bộ hành và bán vé cho các chủ xe mà thôi. Nay Bản Hội ký contrat với sở xe lửa Saigon để chuyên chở hành khách hạng tư và hàng hóa từ Saigon-Tourane khứ hồi và bán giấy suốt cho quan khách Tourane Saigon khỏi phiền quan khách đến gare chầu chực. Kể từ 1er Décembre 1930, chúng tôi đã thận trách nhiệm cho xe chạy đúng thì giờ, trong hai ngày theo như thể lệ sở xe lửa đã định, trừ khi đường sá bị hư hỏng.

Xin lưu ý :

Xe chỗ nào nhiều và giá rẻ ?
Xe nào đẹp, máy lại tốt ?
Xe nào chauffeur giỏi ?
Xe nào tiếp rước bộ hành rất lịch sự ?

XE HÀO-HƯNG

Vậy xin qui ngài chiếu cố giúp cho HÀO HƯNG cho được vững bền cũng là việc thương trường của người Annam mới học đòi.

Hào-Hưng

HÀNG TƠ' LỤA

Nhà máy dệt FLACHET LEVANNHAN & Cie
ở Huỳnh-kim gần Bình-định

có dệt các thứ hàng toàn tơ giày hơn hàng ngoại - quốc nhuộm kỹ không phai màu.

để quí bà dùng : làm khăn choàn, hoặc may quần áo, có *nhiều, lụa, lãnh, cẩm-nhung* đen trắng các mùi ;

để quí ông dùng : may áo mát hoặc áo lót thịt có các thứ *lụa* và *nhiều*, may âu-phục có *Shantung tơ*

BỆNH LẬU MỚI BỊ!
BỆNH LẬU KINH NIÊN!
AI LÀ NGƯỜI CÓ BỆNH??

Lậu mới bị. — Tiểu tiện nóng, buốt, có nhiều mủ dùng ba lọ «Chỉ tự giải độc» giá 3$00 thì lập tức chỉ mủ hết buốt. Nếu muốn cho bệnh không trở lại và chóng bình phục như thường thì phải dùng tiếp sáu lọ «Cố tinh bổ thận» giá 5$00. Vì thuốc này có tánh chất làm cho kiên tinh bổ thận để điều trị những ngài nào sau khi khỏi lậu sinh ra chứng khí hư, hoạt loãng khí lạnh, đêm ngủ hay di tinh, mộng tinh.

Lậu kinh niên — Tiểu tiện nước đục hoặc vàng, mỗi buổi sáng có dỉ một ít mủ ở đầu bộng đái, âm ẩm trong người bất rất khó chịu, nếu làm việc hơi nhiều thì tinh thần bải hoải, gân cốt nhức đau hay ù tai hoa mắt, đại tiện hết bón thì phải dùng 6 lọ «Hoa liễu giải độc» giá 5$00. Rồi dùng luôn một tá Cố tinh bổ thận 10$00 vì lậu sinh nên phải uống nhiều mới đủ sức ngăn bệnh hậu. Nếu muốn bệnh không thể nào tái phát thì phải kiêng nhẫn việc tửu sắc trong 1 năm, kể từ sau khi thôi bệnh.

Thư và Mandat xin gởi :

NGUYỄN - TỪ DIT **SINH - HUY**
N° 44 Rue de la gare — VINH

Các quý khách xa gần xin nhớ kỹ thứ «CAO TAM XÀ» của bản hiệu trị phong thấp tê bại — thiệt là một thứ thuốc hà phát bá trùng, làm ngăn người dùng đều gởi thơ về khen ngợi. Dù bệnh nặng nhẹ chỉ dùng khoảng 4, 5 lọ là khỏi hẳn mỗi lọ 1$50).

Quà tết biếu các cụ già thì không gì quý hơn là mua 2 lọ CAO TAM XÀ, vừa bổ ích về sức khỏe lại vừa lịch sự.

Bản hiệu mới về thêm áo Pull'over hàng laine và hàng coton, cùng các thứ hàng đi rét như cache col, foulard, chaussette, feutre, parapluie và khăn nhiều tay, lược ngà, bít tất thượng hạng vân vân.

SINH-HUY

MAGASIN DE SOIERIES
TÂN LỢI
138-140, Bd Tổng-đốc-Phương (CHOLON)

Bổn-hiệu bán sỉ và bán lẻ đủ các thứ hàng Tàu, hàng Thượng-hải như là: lãnh, xuyến, trừu, cẩm-nhung, cẩm-chân v. v... Hàng thiệt tốt thiệt bền, hàng nhuộm đen mặc đến rách không hề sơ phai trô. Bán lẻ đủ các thứ hàng Bombay, hàng Nhựt-bổn v. v... Khăn lót dầu rất xinh thêu nhiều kiểu, nhiều màu thiệt đẹp.

Trừ bán sỉ và lẻ đủ các thứ màu nhuộm của Tây hiệu "Teinture Idéale" danh tiếng thuở nay ở Nam kỳ.

Bánh hộp biscuits Kim Thọ của bổn-hiệu chế tạo chẳng khác gì biscuits melanges [illegible] được nhiều người khen ngợi. Bán lẻ mỗi hộp 0$75 [illegible]

Ở Bắc-kỳ có bán ở hiệu Quảng-vạn-Thành Nội-hóa N° 120 Bonnal Haiphong giá mỗi hộp là 0$80.

Bổn-hiệu buôn bán lẻ mấy chục năm cùng các tỉnh Trung-kỳ và Bắc-kỳ.

Ở xa xin viết thơ thương-nghị. **TÂN-LỢI**
138-140, Bd Tổng-đốc-Phương Cholon

MỚI CHẾ RA
Các ngài buôn giầy nên chú ý !

Bản hiệu mới chế ra kiểu giầy này bằng vải trắng, đế bằng crêpe Anglaise giá bán nhất định là 2$75 một đôi, ai muốn mua buôn xin mau mau gửi thơ thương lượng, thứ giầy này đông [illegible] nhẹ nhàng vững [illegible] sự mát mẻ [illegible] nhất là đông để chơi TENNIS thời tiện [illegible]

Bản hiệu lại mới có Catalogue đẹp nhất Đông-Dương, xin viết thơ hỏi ngay kẻo hết, mà từ nay giầy sẽ đóng hộp như tây vậy.

AN - THANH
37 Phố Hàng Đào
HANOI

MUỐN : MAU ĐƯỢC MẠNH KHỎE ?
thì nên dùng Bắc-Thánh-Dược của hiệu : Tạo-nhơn-Đường Hocmôn là danh tiếng

NAM - KỲ THÀNH CÔNG BÁC THÁNH - DƯỢC

1) THẦN-HIỆU TÊ BẠI HOÀN, chủ trị các chứng phong tê bại xuội nhức mỏi hoặc sảng hậu tê sưng rất thần hiệu : mỗi hộp giá 1p.20

2) ĐIỀU KINH BẠCH ĐẠI HOÀN, là thuốc bổ huyết điều kinh và trừ BẠCH ĐẠI HẠ đau bụng xót ruột, xây xẩm đều trừ được hết uống vào thì dặng khỏe mạnh : mỗi hộp giá 1p.00

3) SÍ LAO BỔ TẠNG HOÀN, là thuốc bổ lao qui ông, qui thầy, qui học-sanh làm việc mệt mỏi bổ tinh thần rất hiệu nghiệm bổ phổi trừ ho-lao giải trí não, là tránh được, mỗi hộp giá 1p.00.

4) NGỦ LÂM BẠCH TRƯỢC TÁN, chuyên trị về chứng đau lậu kim-thời hoặc lâu, hoặc mau, uống thì trừ hết (mủ hoặc trược độc tánh thuốc ôn hòa dễ uống 12 bao : 2p 00

(4-4) DƯƠNG MAI SANG ĐỘC HOÀN, trị các chứng PHONG-TÌNH DƯƠNG MAI CÓ GHẺ, SANG ĐỘC PHÁT SƯNG HỘT XÀI hoặc cốt khí còn ẩn trong mạch máu hoặc chưa trổ ra hoặc âm-ỷ nhức đầu hoặc LẬU ĐỘC và nhiệt độc đều trị dặng tất cả, bình nhẹ uống 10 bao, nặng uống 15 bao tuyệt độc khỏi trừ căn ; (không hại vệ-sanh) KHÔNG HẠI SANH DỤC thứ thuốc bổn hiệu mới tìm dặng là phương thuốc thánh hai số 4-4, 12 bao cachet giá . . . . 3p.00.

5) HÓA ĐÀM CHỈ KHÁI TÁN, trị các chứng ho phong ho đàm (HO NHIỆT) Ho ban trái mụt trong cổ hoặc ngứa cổ v. v... 12 bao giá. . . 1p.00.

5-5 THUỐC HO HOÀN trị ho huyết ho sản-hậu, hoặc già-cả ho mệt, ăn ngủ thất thường, mỗi hộp 12 hoàn 1p.00

6) BỔ TÁ THUẬN QUYÊN TÊ, nhãn ĐỒNG-HỒ-TREO, trừ dặng cái giống độc ở trong bụng chói nước bịnh hậu đau bụng lâu năm xổ không phạt tỉ-vị xổ khỏe không đau bụng kỏi cữ kiêng. 12 bao 2p.00.

7) THANH NHIỆT GIẢI – BAN–TÁN, trị các chứng BAN CHẨN nội nhiệt, bịnh hậu da vàng, con nít ĐỔ MỒ HÔI ĐẦU hoặc CAM TÍCH bụng lớn, 12 bao : 1p.00

8) ĐOAN DƯƠNG CẤP-CỨU HOÀN, chế ngày mồng năm tháng năm gấp trị các chứng, nhứt là trị bịnh thời khí, dịch khí, cảm mạo thương hàn di dường đem theo hộ thân thật là LINH - ĐƠN; mỗi hộp 30 hoàn giá 1,p50.

BÁC THÁNH DƯỢC CỦA BỔN HIỆU KHÔNG TỰ KHOE ;

Đồng bào anh em chị em cũng đã biết rõ là BÁC THÁNH DƯỢC đã có giấy chứng-nghiệm ;

Ở xa muốn mua thuốc thơ hoặc mandat thì đề ngay :

Monsieur TRƯƠNG MINH Y
Directeur TẠO NHƠN ĐƯỜNG
N° 4 Rue de la Gare à HOCMON

• 色石女神丸 鬼怪仙神

Lăng chơi mắc bệnh phong tình, độc đàm truyền nhiễm, hiện hình khác nhau : vào *xương gân*, xương gân đau, vào *thịt thịt*, mụn hiểm nghèo sinh ra, vào *mạch máu*, ngứa sẩy đa, *thận*, sinh lậu, tim la, nghề Tàu.

Các nhà bán chữa vẫn nhiều, chẳng qua chỉ được một điều công hai,

Chưa hay tiệt nọc : mọt loài, lở lâm mặt chết, ấy sài, hại liền

Thuốc Bạch - Trọc
Hiệu THẦN-TIÊN

Trị kiêm mọi chứng van-tuyền không sa
Ngấm vào *xương, thịt*, trong ngoài
Đã hay giải độc lại hay sát trùng.
Lọc *mạch máu* lại cho trong
Chữa *thận*, rút sạch mủ nồng độc sâu
Không cứ mới phải hay lâu
Uống ngay thuốc đó, mau mau khỏi liền.

Mỗi lọ giá 0$50

Thơ gửi cho :

NGUYỄN-XUÂN-DƯƠNG
123 phố Khách NAM-ĐỊNH

THUỐC CAI NHA-PHIẾN CẢI-LƯƠNG

Khi xưa người Tàu, đô-hộ nước ta, họ có đem qua một chứng bệnh nghiện, bệnh ấy truyền nhiễm, cho đồng bào ta, nay đã tràn ra, tiêm quê khắp chốn, hội-hè đình-đám lấy nó làm vui, hễ ngửi thấy mùi, đâm vào như trẻ, nếu không có thuốc, trừ khử cho mau, quyết chẳng bao lâu, nòi giống Lạc, suốt lượt nằm nghiêng, văn-minh ngỡ nào tiến-bộ vô mô, thịnh-cường sao đặng, nghĩ tới đau lòng.

Nhân trót vui chơi, làm tôi vua Mẫu, tới ba mươi năm tại gia thiết-điền, nhất nhật nhị-thời, đàn-nhang bất-tuyệt, nên chi suốt hết cách nghiện con hương, cùng phường đồ tử, kẻ tôi sực nhớ, tính tự kể trên, gia tâm kế cứu, lấy mình thí nghiệm, nghiên tính đàn tử, may sáng chế ra, được thứ thuốc cai, chữa ai nấy khỏi, thuốc chế lài tinh, vật vô tính không, nồng hơm, ngon, ngọt, nấu cách kỳ na để trừ con ma Phù dung độc địa, nhiễu-hại đồng bào, đã mấy thế kỷ, chưa xói vô cùng.

Ai muốn dùng thuốc, cứ xem thập điều, kể ở sau này, khai cho minh bạch, để còn suy xét, bệnh tình nặng nhẹ, rồi phúc thư lại, bảo cách dùng thuốc, cho hợp với bệnh. 1er Nghiện đã bao lâu ? 2e Người khỏe hay gầy ? 3e Tiêu ngày mấy bát ? 4e Mỗi bữa mấy phân, hay mấy đồng cân ? 5e Xái xơi mấy lượt ? 6e Có hầm gì không ? 7e Thuốc hiệu hay là thuốc ngang ? 8e Có táo nuốt không ? 9e Hay bao nhiêu tuổi ? 10e Làm nghề gì ?

Thuốc viên *nghiện nhẹ 3$00 nặng 4$00, rất nặng 6$00.*

Thuốc nước — *(uống thơm, ngon, ngọt) nhẹ một chai 3$50, nặng hai chai 7$00 rất nặng ba, bốn chai tùy bệnh.*

Nguyên sử tòa thông-phán Thượng - hạng TRẦN-ĐỨC-CẢNH *39 phố Định-Tân Nam-Định (Tonkin)*

Hiệu Vạn-an ở phố Vân-thị, tỉnh Ninh Bình làm Đại-Lý bán thuốc Cai-nha-phiến cải-lương của ông Trần-đức-Cảnh Nam-Định.

Ông Tôn thất Huy tiệm thợ may phố gia-long ở Phan-thiết có bán các thứ thuốc của Hiệu Tam-tính Hanoi.

Imprimerie TIẾNG-DÂN, HUẾ

Directeur gérant HUỲNH THÚC-KHÁNG